

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Wroclaw University of Economics and Business (Польща)
Bialystok University of Technology (Польща)
Ghent University (Бельгія)
«1 DECEMBRIE 1918» University of Alba Iulia (Румунія)
UNIVERSITY ISMA (Латвійська республіка)
VARNA FREE UNIVERSITY «CHERNORIZETS HRABAR» (Болгарія)
Академія праці, соціальних відносин та туризму
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Міжрегіональна Академія управління персоналом
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Національний технічний університет «Дніпропетровська політехніка»
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

**Матеріали XII Міжнародної
науково-практичної Інтернет-конференції
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ**

24 квітня 2025 року

Полтава – 2025

ної співпраці можуть зробити ці конвенції більш ефективними в сучасних умовах.

Література:

1. Женевські конвенції 1949 року та Додаткові протоколи. Доступ: https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/other/icrc_002_0173.pdf
2. Rome Statute of the International Criminal Court. Доступ: <https://www.icc-cpi.int/resource-library/documents/rs-eng.pdf>
3. Sassòli, Marco. International Humanitarian Law: Rules, Controversies, and Solutions to Problems Arising in Warfare. Edward Elgar Publishing, 2019.
4. Schmitt, Michael. Tallinn Manual on the International Law Applicable to Cyber Warfare. Cambridge University Press, 2013.

*Кузьменко Олександр Васильович,
кандидат педагогічних наук, доцент
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
Решетняк Наталя Борисівна,
кандидат економічних наук, доцент
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,*

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Академічна доброчесність як вимога до наукової і науково-педагогічної діяльності, а також освітньої діяльності в цілому все частіше присутня у публічному просторі. Передумовою цього є те, що, незважаючи на певне у цілому уявлення про неї і окремі вимоги, які існували вже досить давно, академічна доброчесність як певний системний концепт і предмет правового регулювання стала досліджуватися науковцями лише відносно нещодавно. Так само йдеться про інституції, які мали би займатися контролем за дотриманням вимог академічної доброчесності. Їх створення і діяльність, а також проблеми, які виникають у зв'язку з цим на практиці, так само є відносно новими феноменами. У зв'язку з цим варто вчергове звернутися до відповідної проблематики, спробувати простежити еволюцію академічної доброчесності, сучасний стан правового регулювання і наукових досліджень. До останніх можна віднести праці В. Зеленецького, І. Назарова, Д. Сопової, Я. Тицької та інших. Також останнім часом тематика академічної доброчесності стала досить поширеною у контексті підвищення кваліфікації українських вчених у зарубіжних науково-педагогічних стажуваннях, що спонукає їх більш активно публікувати різноманітні тези та есе на згадану тему. При цьому академічна

доброчесність активно досліджується на Заході, свідченням цього є численні монографії та інші наукові роботи.

Суто наукових праць на тему академічної доброчесності станом на сьогодні не так багато. Особливе місце з-поміж них посідає дисертаційне дослідження Д. Сопової на тему «Академічна чесність як складова професійної підготовки майбутніх фахівців в університетах Європейського Союзу» [3]. Йдеться про спеціальність 011, що стосується освітніх наук. Це дослідження не є суто юридичним, проте в ньому висвітлені також правові аспекти, необхідні нам для власних досліджень і загального розуміння. Привертає увагу і назва роботи, а саме «академічна чесність». Тож автор вдається трохи до іншої конструкції, ніж вітчизняний аналог, який ми стали називати саме як «академічна доброчесність». Проте не можемо не констатувати синонімічність термінів «чесність» і «доброчесність».

Д. Сопова, зокрема, звертається до низки міжнародних актів, що регулюють питання академічної доброчесності. Зауважимо, що англійською мовою академічна доброчесність звучить як «Academic integrity» і активно досліджується в англійській літературі. Один із важливих висновків, який робить Д. Сопова, полягає у наступному: «в Європі навчання принципам академічної чесності починається з молодшого шкільного віку; в Україні ідеї дотримання академічної чесності прописані в новому Державному стандарті початкової освіти (Нова українська школа); в Україні на різних освітніх рівнях впроваджуються дисципліни «Професійна етика», «Наукова етика», «Педагогічна деонтологія», «Академічне письмо»; в Європі обов'язковими є дисципліни «Академічне письмо», «Етика науки» та ін. на різних спеціальностях та освітніх рівнях» [3, с. 182]. Дійсно, курси із академічного письма (англ. Academic writing) все частіше впроваджуються університетами і це свідчить про значну увагу до відповідного питання. Перейдемо до аналізу еволюції правового регулювання академічної доброчесності. Отже, власне сам термін «академічна доброчесність» з'являється в правовому полі України у 2017 році. Це не означає, що відповідних вимог не було раніше, проте системна поява відповідної конструкції датується саме 2017 роком. Що ж відбулося? Перш за все, був ухвалений Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року. У цьому законі академічна доброчесність згадана на сьогоднішній день 30 разів. Більше того, вона віднесена до засад державної політики у сфері освіти та принципів освітньої діяльності (ст. 6 Закону). Безпосередньо академічній доброчесності присвячена ст. 42 Закону, де міститься визначення академічної доброчесності, її елементи, вимоги, форми порушення (академічний плагіат; самоплагіат; фабрикація; фальсифікація; списування; обман; хабарництво; необ'єктивне оцінювання тощо), а також наслідки (санкції і відповідальність) за її порушення. Відповідні зміни були внесені до Закону України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року. Тут термін «академічна доброчесність» зустрічається 9 разів. Академічна доброчесність визначається як «су-

купність етичних принципів та визначених Законом України «Про освіту», цим Законом та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень». На виконання чинного законодавства про освіту у багатьох закладах вищої освіти були затверджені так звані кодекси академічної доброчесності. Відповідно в багатьох закладах вищої освіти створені комісії з питань академічної доброчесності, до повноважень яких, зокрема, належать оцінка дотримання зазначених принципів. У цілому відповідна система стала достатньо ефективно працювати, хоча повністю усунути порушення академічної доброчесності, на нашу думку, неможливо.

Аналізуючи сучасний стан проблематики, про яку йдеться, не можемо не звернути увагу на перспективи правового регулювання академічної доброчесності. Йдеться насамперед про проект Закону України «Про академічну доброчесність» (2024 р.). Чому виникла необхідність у розробці і прийнятті цього закону, які існують наразі недоліки, а також чи не містить якихось недоліків сам законопроект? Якщо звернутися до Пояснювальної записки до проекту Закону України «Про академічну доброчесність», то побачимо тезу, що обґрунтовує необхідність розробки і прийняття законопроекту. Отже: «Наразі питання академічної доброчесності врегульовані в законах України лише частково, не системно, без розкриття глибинного змісту і забезпечення правової визначеності у розумінні сутності академічної доброчесності, її цінностей, конкретних принципів і правил, без розкриття змісту порушення академічної доброчесності і основних правил і процедур притягнення до академічної відповідальності». Насправді, це досить невиразна думка, яка в основному апелює до відсутності системності, це одне із основних зауважень. Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України провело детальне дослідження і надало свій висновок щодо цього законопроекту. Також великий інтерес цей проект викликав у пресі. Одним із зауважень є питання узгодження змісту поняття «автор» з цивільним законодавством, оцінність деяких конструкцій, що «може ускладнити практичне застосування положень проекту через відсутність чітких критеріїв для встановлення наявності «довіри», «поваги», «справедливості», «стійкості», «рішучості»», відсутність порядку відкликання академічного твору, яке вимагається в разі виявлення порушень академічної доброчесності, питання санкцій і процедур пов'язаних із їх застосуванням тощо.

Література:

1. Академічна доброчесність, відкрита наука та штучний інтелект: як створити доброчесне освітнє середовище : збірник есе програми підвищення кваліфікації / упорядники: А. Артюхов, М. Віхляєв, Ю. Волк. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. 524 с.

2. Академічна доброчесність: виклики сучасності / збірник наукових есе учасників дистанційного етапу наукового стажування для освітян // Польсько-українська фундація «Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці», Духовна Академія Університету Кардинала Стефана Вишинського, Фундація ADD. Варшава, 2021. 174 с.

3. Сопова Д.О. Академічна чесність як складова професійної підготовки майбутніх фахівців в університетах Європейського Союзу. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Науки про освіту (Освітні, педагогічні науки). Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2020. 228 с.

Кунатенко Альона Олегівна,

Копленко Аліна Вікторівна

здобувачки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право», Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюк»

ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ ТА ЄС: ЩО СПІЛЬНОГО ТА ВІДМІННОГО?

Вступ України до Європейського Союзу став однією з ключових цілей державної політики нашої країни в останні десятиліття. Більшість громадян підтримують цей процес, оскільки європейська інтеграція обіцяє поліпшити рівень життя, підвищити соціальні стандарти та зміцнити правову систему. Один з основних аспектів європейської інтеграції – це вдосконалення захисту прав людини в Україні. Тема захисту прав людини є надзвичайно важливою як для України, так і для країн ЄС, і хоча між ними є спільні цілі, є також суттєві відмінності в підходах та механізмах реалізації прав людини.

Як Європейський Союз, так і Україна мають однакове розуміння основних прав і свобод людини, зокрема прав на життя, гідність, свободу та рівність. Важливою основою є також повага до верховенства права та демократії. Європейський Союз ще з моменту свого створення ставить питання прав людини в центр своєї зовнішньої політики та внутрішнього розвитку. На рівні ЄС ухвалено низку фундаментальних актів, які визначають стандарти прав людини, зокрема, Європейську конвенцію з прав людини (ЄКПЛ), яка є основою захисту прав людини на континенті [1-2].

Україна, приєднавшись до Європейської конвенції з прав людини в 1997 році, взяла на себе зобов'язання захищати права своїх громадян відповідно до європейських стандартів. Окрім того, Угода про асоціацію між Україною та ЄС, яка набула чинності в 2017 році, встановила зобов'язання України гармонізувати своє законодавство з європейським, зокрема в питаннях захисту прав людини. Серед основних спільних цінностей, які визначають підхід як в Україні, так і в ЄС, є свободо-